

„Islámský svět bude oslavovat zničení Izraele“: Je válka mezi Teheránem a Západním Jeruzalémem nevyhnutelná?

 rt.com/news/595809-islamic-world-israel-destruction/

Jaká bude reakce Islámské republiky na útok na její ambasádu v Sýrii?

Izraelský úder na íránský konzulát v Damašku 1. dubna nechal politické experty a miliony lidí po celém světě přemýšlet, zda útok nepovede k přímé válce mezi oběma národy. Írán má všechny důvody k odvetě, protože Vídeňská úmluva o diplomatických stycích z roku 1961 stále platí. Teherán by mohl reagovat buď úderem na izraelskou diplomatickou misi na území jiné země, nebo přímým útokem na Izrael. Tento postup by však byl příliš předvídatelný a mohl by vést k rozsáhlé válce s nepředvídatelnými následky. Izraelský premiér Benjamin Netanjahu prohlásil, že je v takovém případě připraven tvrdě zakročit. Podle Netanjahua Írán léta jednal proti Izraeli a Izrael bude reagovat na jakékoli ohrožení jeho bezpečnosti. Jinými slovy, pokud Írán zaútočí na Izrael, válka je nevyhnutelná.

Smrt vysoce postaveného íránského generála Mohammada Rezy-Zahediho nutí Teherán reagovat, ale další vývoj událostí bude záviset na tom, jak tato reakce bude vypadat a jaká reakce bude následovat. Zahedi byl ikonickou postavou islámských revolučních gard (IRGC) a v poslední době byl často srovnáván s legendárním generálem Qasemem Soleimanim, který zemřel před čtyřmi lety při americkém náletu poblíž Bagdádu. Podle Koaliční rady sil islámské revoluce – konzervativní koalice stran blízkých nejvyššímu vůdci Íránu ajatolláhovi Alím Chameneímu – se Zahedi přímo podílel na plánování a realizaci operace Al-Aksá Povodeň, kterou Hamás zahájil proti Izraeli v říjnu 2023. Zesnulý generál byl důležitou „spojkou“ mezi Teheránem a Damaškem, stejně jako Teheránem a Hizballáhem v Libanonu, a také instruoval bojovníky Hamásu k vedení vojenských operací proti Izraelským obranným silám (IDF).

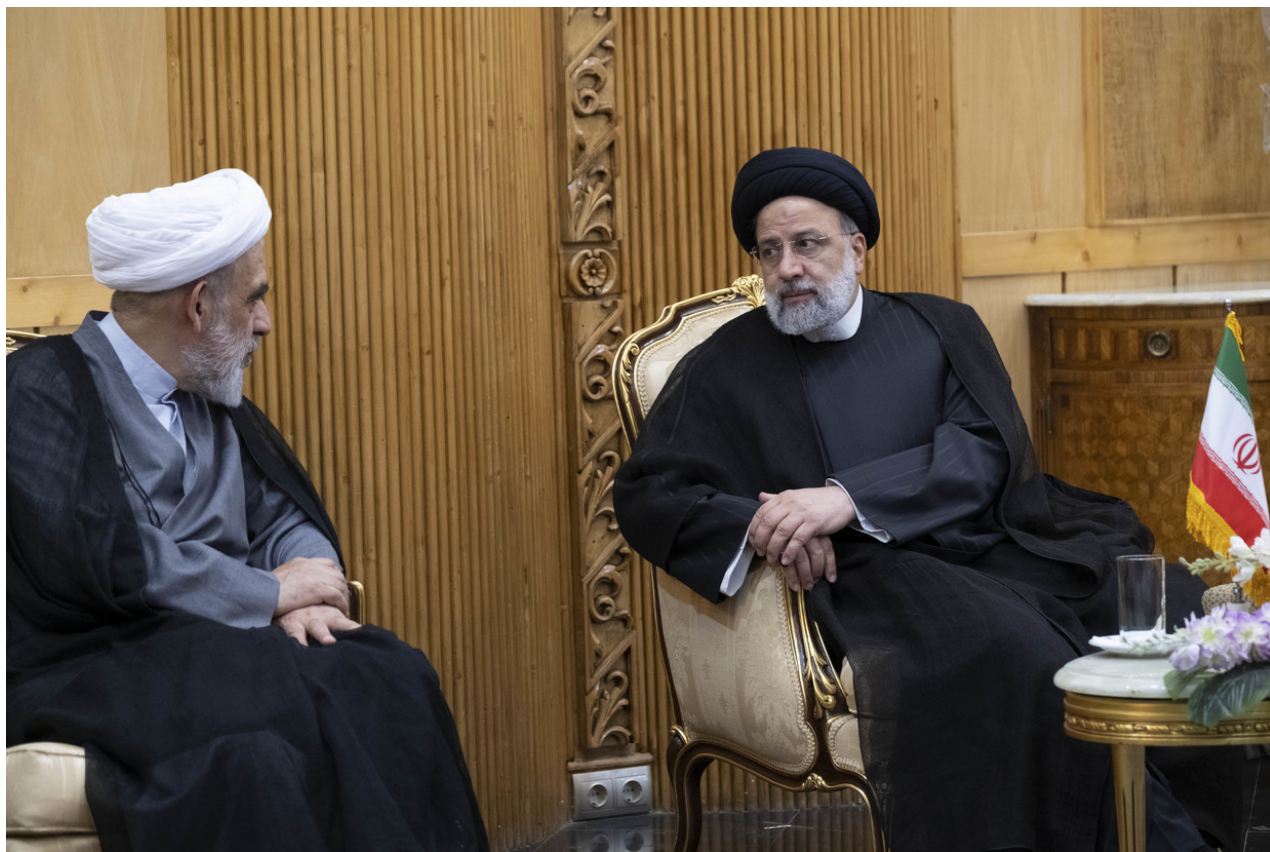
[Přečtěte si více](#)

[Šíitská armáda: Jak Írán vytvořil kolem Izraele kruh nepřátel](#)

Kromě Zahediho byl během úderu zabit generál Mohammad Hadi Haji Rahimi a devět (nebo 11, podle jiných zdrojů) íránských diplomatů. Zatímco se izraelská strana zprvu snažila jakoukoli účast popírat, okamžitě bylo jasné, že za tím stojí Západní Jeruzalém. Aby izraelská strana ospravedlnila své kroky, tvrdila, že íránský konzulát byl Teheránem využíván jako ústředí IRGC a Hizballáhu. Írán tuto informaci nepotvrdil, ale ani nevyvrátil. To je pochopitelné, protože na tom, že jsou vojenští poradci, vojenští atašé a generálové v prostorách velvyslanectví a konzulátů, není nic nezákonného nebo neobvyklého. Podle mezinárodních pravidel však ani za války nelze na ambasády a konzuláty útočit a přímý úder na diplomatickou misi jakékoli země se rovná vyhlášení války této zemi.

Írán možná čekal, že se něco takového dříve nebo později stane – ale rozhodně ne 1. dubna 2024. Íránský konzulát se nacházel v oblasti Mezza v Damašku. Tato oblast byla často vystavena izraelským náletům, protože se zde nachází letecká základna a skladovací zařízení. Letecká základna sloužila k tranzitu íránských zbraní, vojenské výstroje a vybavení a také pro vojenské potřeby syrské armády a hnutí Hizballáh, které Írán rovněž podporuje. Po tragických událostech ze 7. října 2023 Írán přestal dodávat vybavení na základnu letecky a místo toho použil pozemní cestu, kterou bylo pro americké a izraelské zpravodajské služby obtížné sledovat. Tři dny po incidentu nejvyšší vůdce Alí Chameneí zveřejnil příspěvek na X (dříve Twitter) v hebrejštině a slíbil odvetu za úder na Damašek. Řekl, že Izrael bude čín litovat a o pár dní později na setkání s vysokými íránskými představiteli a velvyslanci islámských zemí u příležitosti svátku Eid al-Fitr Chameneí prohlásil, že islámské země, které spolupracují s Izraelem, dodávají zbraně resp. poskytnout finanční pomoc židovskému státu jsou zrádci. Experti se obávali, že Chameneí toho dne učinil osudové rozhodnutí a v podstatě vyhlásil válku. Je však třeba poznamenat, že Chameneí je známý svou tvrdou rétorikou proti Izraeli. Před časem například přímo prohlásil, že „*v budoucnu bude islámský svět moci oslavovat zničení Izraele*“.

Protiizraelské nálady byly v Íránu vždy silné, zejména mezi vlivnými muslimskými duchovními, kteří mají blízko k Chameneímu. Izrael však dříve otevřeně nezaútočil na íránské diplomatické instituce, což znamená, že konfrontace dosáhla nové úrovně. To vyvolává otázku: chce Írán skutečně válku a je připraven na konflikt?

FOTOGRAFIE: Íránský prezident Ebrahim Raisi (R) hovoří se zástupcem nejvyššího vůdce ajatolláha Alího Khamaneiho, Hojjatal Islam Mohsen Qomi, během rozlučkového ceremoniálu před odletem z teheránského letiště Mehrabad do Indonésie, 22. května 2023. © Morteza Nikoubazl / NurPhoto

Chce Írán válku?

Není pochyb o tom, že Írán má silnou vojenskou sílu a dokáže se postavit sám za sebe. Populace země rychle roste a za posledních 11 let se zvýšila o 10 milionů lidí. Mnoho mužů chce sloužit v armádě, motivováni jak aktivní propagandou, tak vládními výhodami. Írán se však dlouho neúčastnil přímých bojů a situace na hranici s Libanonem a Sýrií zůstala pod kontrolou, až na některé intenzivní, ale lokalizované střety. Teherán uvedl, že nemá nic společného s konfliktem mezi Hamasem a Izraelem, který začal po útoku palestinské militantní skupiny 7. října, a dokonce i izraelští představitelé neochotně přiznali, že nebojují přímo proti Íránu. Ještě v listopadu, během setkání se zástupci Hamasu v Teheránu, Chameneí skupině řekl, že Írán nepůjde do války s Izraelem. Řekl, že Hamás nevaroval Írán před jeho útokem na Izrael a že Teherán nemá v úmyslu bojovat za tuto militantní skupinu. Je však připravena poskytnout politickou podporu a dodat zbraně. To neznámá, že se Teherán bojí války nebo na ni není připraven. Spíše nevidí důvod vstupovat do rozsáhlého konfliktu s Izraelem. Hlasitá prohlášení íránských politiků jako *"smrt Spojeným státům!"* nebo *"smrt Izraeli!"* by měly být považovány pouze za politická hesla používaná k podpoře současné íránské ideologie. Současné íránské vedení samozřejmě považuje USA a ve větší míře i Izrael za svého protivníka a nepřítele. To ale neznámá, že se Teherán skutečně snaží obě země zničit. Pro moderní Írán je židovský stát pouze politickým hráčem, který podle íránských imámů utlačuje Palestince.

Přečtěte si více

„Armáda potřebuje více lidí“: Izrael přinutí ultraortodoxní Židy, aby sloužili, protože trpělivost mezi sekuláry dojde

Na druhou stranu si Teherán uvědomuje, že Západní břeh ve skutečnosti nepodporuje své bratry v Gaze a palestinský prezident Mahmúd Abbás pouze pronáší rutinní fráze v odsuzování Netanjahua. Írán si proto klade zcela přirozenou a logickou otázku – proč by měl spěchat na pomoc těm, kteří nechtějí bojovat za svá práva a existenci? Má smysl, aby byl Írán více „palestinský“ než samotní Palestinci? Mimochodem, Írán nezapomněl na vlastní konfrontaci s Hamasem během „horké fáze“ syrské občanské války, kdy si militanti hráli s Izraelem a stáli na straně Svobodné syrské armády, která byla proti syrskému prezidentovi Bašáru Asadovi, kterého Teherán podporováno. Takže v tomto ohledu je situace dost nejednoznačná.

Írán je země s bohatou historií a vždy se spoléhal na historickou paměť a svou schopnost vnímat politické klima v regionu. To jej často zachránilo před pádem do pastí nastražených jeho protivníky. V mnoha ohledech vypadá izraelský úder na íránský konzulát jako plán, jak vlákat Teherán do pasti, ze které se možná nikdy nebude moci osvobodit. Íránské elity jsou v otázce Izraele (stejně jako v mnoha dalších) rozděleny. Chameneího vnitřní kruh tvoří dvě frakce: armáda duchovních a vojenští generálové IRGC, kteří ovlivňují určitá zahraničněpolitická rozhodnutí. Obě strany jsou poměrně vlivné a jsou podporovány různými částmi společnosti. Je tu také íránský prezident Ebrahim Raisi, který de iure nenesie odpovědnost za bezpečnost a zahraniční politiku země, ale pouze za ekonomiku a humanitární otázky. Chameneí však Raisiho názoru věnuje pozornost. Navíc po nějaké době může Raisi následovat Chameneího jako nejvyššího vůdce.

Duchovní tradičně zaujímají „jestřábí“ pozici. Chtějí zasadit Izraeli vážnou ránu ze dvou důvodů. První z nich je, že Írán má morální právo reagovat stejně, jinak země „nezachrání tvář“ a to vyvolá kritiku uvnitř i vně islámské republiky. Věří, že obraz Íránu vážně utrpí, a to zklame ty, kdo jsou Íránu loajální. Druhým důvodem je, že Izrael vycítí slabost Íránu a může takový útok zopakovat. Klérus navíc stávku vnímá jako dvojitou facku, protože k ní došlo 1. dubna – přesně v den, kdy byl před 45 lety, v roce 1979, Írán po referendu a islámské revoluci prohlášen za islámskou republiku. Na východě jsou lidé velmi pozorní k symbolice a Teherán věří, že izraelské činy ukázaly, že nerespektuje

současný íránský režim. Pokud Teherán nereaguje, může to vypadat, že Írán je příliš slabý na to, aby potrestal Izrael, a Chameneího slova mohou být brána jako další „poslední varování ze strany Íránu“.

SOUBOROVÁ FOTOGRAFIE: Vojenský personál Sboru islámských revolučních gard (IRGC) během shromáždění bliká znakem vítězství. © Morteza Nikoubazl / NurPhoto prostřednictvím Getty Images

Neméně vlivní generálové IRGC jsou také přesvědčeni, že Írán by měl reagovat, ačkoli se domnívají, že jakákoli odvěta by neměla vést k vypuknutí války v plném rozsahu. IRGC se nezajímá o konflikt, protože chápe, že Netanjahuovy provokativní akce mohou mít za cíl zatáhnout Írán do velké války, která může pro Teherán skončit špatně. Podobné názory má i prezident Raisi. Navzdory tomu, že stojí na straně konzervativních sil, je zastáncem tvrdých slov, ale pragmatických činů. O snaze země o udržení míru paradoxně svědčí i rozvoj íránského jaderného programu. Teherán věří, že přítomnost jaderných zbraní v zemi zabrání Izraeli a všem dalším odpůrcům podnikat proti němu agresivní akce. Írán v tomto ohledu čerpá ze zkušeností Severní Koreje.

Mezitím se k eskalaci konfliktu vyjádřil i Západ. Americký prezident Joe Biden řekl, že Washington poskytne Izraeli veškerou nezbytnou pomoc ve světle hrozby ze strany Teheránu a jeho zástupců, a poznamenal, že jeho bezpečnostní závazky vůči židovskému státu jsou „nezničitelné“. Evropská unie však ve skutečnosti zaujala opačný postoj. Brusel odsoudil kroky Izraele vůči íránskému diplomatickému zastoupení a vyzval strany ke zdrženlivosti a zabránily dalšímu zhoršování situace v regionu. Evropská služba

pro vnější činnost navíc zveřejnila tiskovou zprávu, ve které zdůraznila nutnost respektovat zásadu nedotknutelnosti diplomatických a konzulárních budov a personálu za všech okolností v souladu s mezinárodním právem.

Tato situace odhalila zjevné rozpory mezi různými centry moci na Západě. Tyto rozpory mezi západními zeměmi se ukázaly poprvé za posledních několik let (s výjimkou některých formálních detailů o ukrajinském konfliktu). USA i EU se však obávají prudkého nárůstu cen ropy v případě velké války mezi Íránem a Izraelem. Írán je jedním z hlavních světových dodavatelů energetických zdrojů a horká válka by mohla vyvolat rozsáhlou hospodářskou krizi – čemuž se Evropa zjevně chce vyhnout. Teherán se také domnívá, že ve skutečnosti za izraelskou provokaci stála Bidenova administrativa a že USA pouze využívají Netanjahua k pokusu o likvidaci Íránu, který odmítá hrát podle amerických pravidel. Jinými slovy, Netanjahu mohl nevědomky následovat chytrý plán, který Bílý dům vymyslel, aby vyřešil dva problémy najednou a vyšel vítězně.

Po mnoho let se Írán vyhýbal přímému zapojení do válek. V posledním desetiletí se úřady zaměřily na zlepšení kvality života v zemi a boj proti sankcím; v loňském roce se Írán stal řádným členem organizací SCO a BRICS, čímž ukázal, že usiluje o politický dialog. To je důvod, proč Írán aktivně podporuje vytváření a rozvoj zástupných vojenských sil, které by chránily jeho zájmy v regionu. IRGC chce tyto síly využít k provedení nepřímé akce proti Izraeli. Odvetný úder by s největší pravděpodobností provedlo jemenské hnutí Houthi (skupina Ansar Allah) a libanonské hnutí Hizballáh. Húsíové jsou ale 2000 km daleko, což značně snižuje efektivitu jakéhokoli útoku a v současnosti má smysl chránit síly Hizballáhu. Vůdce Hizballáhu Hassan Nasralláh k útoku na íránský konzulát uvedl, že Teherán odpoví na izraelský úder přímo. Podle jeho názoru nešlo jen o útok na Sýrii, ale také o úder na „*íránské půdě*“. Nasralláh dále tvrdil, že to znamená „*novou úroveň*“

teroru“ namířeného proti „šéfovi íránských poradců v Libanonu a Sýrii“. Podle Nasralláha Američané a Izraelci chápou, že Írán brzy zareaguje, ale nejlepší strategií odporu by bylo vyhnout se „klasickému vojenskému konfliktu“. O jaké „přímé reakci“ však mluvíme, když Nasralláh zároveň říká, že nedojde k „klasickému“ – tedy zrcadlovému, či přímému – úderu? Teherán s největší pravděpodobností stále zvažuje různé možnosti, vzhledem k tomu, že se chce všemi prostředky vyhnout velkému konfliktu.

Přečtěte si více

Historická ironie: Německo je žalováno za spoluúčast na genocidě za pomoc Izraeli

Pokud do konfliktu vstoupí přímo Írán, může to vést k dlouhodobé eskalaci situace. Je však docela možné, že se IRGC mohou zapojit do palestinsko-izraelského konfliktu. V minulých dnech jednal íránský ministr zahraničí Hossein Amir-Abdollahian s kolegy ze SAE, Saúdské Arábie, Iráku a Kataru. Ve stejné době měl íránský prezident telefonický rozhovor s tureckým prezidentem Recepem Tayyipem Erdoganem. Je zřejmé, že pokud bude Izrael pokračovat ve své agresi proti Íránu a obě země půjdou do války, celý muslimský svět – a to znamená jak vyznavači sunnitského, tak šíitského islámu – se postaví na stranu Teheránu. Nearabské země jako Tůrkiye, Pákistán a dokonce i daleká Indonésie budou podporovat Írán také. Opravdu chce Netanjahu – který čelil kritice i na Západě za své neúspěchy a unáhlené akce v Gaze – obrátit celý islámský svět proti Izraeli? To je nepravděpodobné. Izrael mezitím dočasně pozastavil činnost 28 diplomatických misí po celém světě. Konzuláty byly pro veřejnost uzavřeny v Baku, Jerevanu a Alma-Atě na dobu neurčitou. Izrael se také rozhodl omezit počet návštěvníků své ambasády v Rusku. Tato opatření byla zavedena z bezpečnostních důvodů – chránit izraelské diplomatické mise před možnými íránskými útoky. Jinými slovy, Izrael dal nepřímou jasně najevo, že území Ázerbájdžánu a Arménie – která sdílejí hranici s Íránem – mohou být Íránem napadena. V tomto případě by konflikt mohl eskalovat z lokální na globální úroveň. Je však nepravděpodobné, že by o to měl Írán zájem.

V posledních dnech Netanjahu, izraelský ministr obrany Yoav Gallant a náčelník generálního štábu IDF Herzi Halevi prohlásili, že jejich země je připravena zvládnout jakýkoli scénář íránské odvety. Možná Netanjahu věří, že podpora Teheránu ze strany islámského světa se omezí na slova – což může být pravda. Ale za takových okolností může riskování vést k vysoce nepředvídatelným následkům. Obě strany se zatím jen pokoušely situaci zhoršit. Další vývoj událostí bude do značné míry záviset na reakci Íránu.

Farhad Ibragimov , přednášející na Ekonomické fakultě Univerzity RUDN, hostující přednášející na Ruské prezidentské akademii národního hospodářství a veřejné správy, politický analytik, expert na Írán a Blízký východ